

dr hab. Anna Murawska, prof. US
Uniwersytet Szczeciński
Wydział Humanistyczny
Instytut Pedagogiki

OCENA

dorobku naukowego dr Andrzeja Rozmusa oraz osiągnięcia:
Edukacja akademicka w perspektywie krytycznej. Studenci wobec neoliberalnej polityki kształcenia w szkole wyższej,
w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika

1. Informacje ogólne o Habilitancie

Dr Andrzej Rozmus jest z wykształcenia socjologiem. Ukończył studia magisterskie w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Rzeszowie na Wydziale Socjologiczno-Historycznym. Przygotował pracę magisterską pt. *Sposób odbioru przekazywanych przez telewizję treści a system wartości osób studiujących* i w 1998 roku uzyskał tytuł zawodowy magistra socjologii. Tematyka podjęta w pracy magisterskiej pozwala stwierdzić, że od początku swej drogi naukowej Habilitant był zainteresowany problematyką szkolnictwa wyższego i jego podmiotów. Zainteresowania te kontynuował przygotowując pracę doktorską.

Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii uzyskał roku 2004 w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach na Wydziale Nauk Społecznych na podstawie rozprawy: *Wizerunek wyższej szkoły niepaństwowej na regionalnym rynku usług edukacyjnych. Studium porównawcze dwóch województw: śląskiego i podkarpackiego*. Dysertacja została przygotowana pod kierunkiem prof. dr hab. Jerzego Chłopeckiego, a recenzentami byli: prof. dr hab. Bohdan Jałowiecki i prof. dr hab. Jacek Wódz. Tym samym spełniony jest jeden z ustawowych warunków ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Po ukończeniu studiów wyższych dr Andrzej Rozmus podjął pracę na stanowisku asystenta na Wydziale Nauk Społecznych i Administracji Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie. W uczelni tej pracuje do chwili obecnej, ale od 2004 roku na stanowisku adiunkta, pełniąc równocześnie od tego samego roku do chwili obecnej funkcję kierownika Zakładu Badań nad Szkolnictwem Wyższym.

Nie bez znaczenia dla charakterystyki Habilitanta są również inne funkcje pełnione przez Niego w macierzystej uczelni. Od roku 2012 jest prorektorem ds. nauczania, członkiem Senatu uczelni, a także przewodniczącym Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej ds. Studentów. Jest On zatem osobą bezpośrednio i na różnych poziomach zaangażowaną w organizowanie i realizowanie kształcenia wyższego.

2. Ocena dorobku publikacyjnego po uzyskaniu stopnia doktora nauk humanistycznych

Oceny dorobku publikacyjnego po uzyskaniu stopnia doktora dokonam starając się zachować porządek Załącznika nr 4 zawierającego wykaz dorobku habilitacyjnego, z tą zasadniczą różnicą, że ocenę publikacji wskazanej jako osiągnięcie naukowe przedstawię w dalszej części niniejszej recenzji. Wykaz innych prac naukowych, które nie wchodzą w skład głównego osiągnięcia, jest ilościowo bardzo bogaty. Zawiera 5 monografii wieloautorskich pod redakcją naukową Habilitanta i 7 współredagowanych, w tym w odniesieniu do jednej pracy pierwsze i drugie wydanie, a w odniesieniu do drugiej - wydanie pierwsze, drugie i trzecie. Zaznaczyć należy, że wszystkie kolejne wydania są uaktualnione i rozszerzone bądź zmienione. Ponadto dorobek obejmuje 7 artykułów w czasopiśmie, w tym jeden artykuł autorski. 5 spośród tych tekstów, w tym również autorski, zostało opublikowanych w wydawanym przez macierzystą uczelnię kwartalniku *eFinanse*, który Redakcja pisma prezentuje jako kwartalnik sektora finansowego, przeznaczony głównie dla osób zajmujących się finansami (<https://e-finanse.com/>). Na dorobek składają się też 33 rozdziały autorskie i współautorskie w monografiach zbiorowych oraz 12 raportów z badań.

Według *Google Scholar* liczba cytowań wynosi 109, a indeks Hirscha – 5.

Analiza przedłożonego do oceny dorobku pozwala mówić o konsekwentnie realizowanych i rozwijanych zainteresowaniach badawczych. Podzielam pogląd Habilitanta, że układają się one w trzy obszary eksploracji. Obszary te nazywam jednak nieco inaczej niż Habilitant w autoreferacie. Myślę, że może bardziej precyzyjnie i rozłącznie: 1/ krytyczne analizy funkcjonowania instytucji szkolnictwa wyższego, w tym procesów edukacyjnych, 2/ dydaktyka akademicka, 3/ polityka naukowa państwa i powiązana z nią polityka edukacyjna w odniesieniu do szkolnictwa wyższego.

Dwie spośród trzech dołączonych do dokumentacji monografii wieloautorskich współredagowanych przez Doktora Rozmusa wpisują się w ostatni wyodrębniony obszar. Na szczególną uwagę zasługuje opracowanie: S. Waltoś, A. Rozmus, *Szkolnictwo wyższe*

w Polsce. *Ustrój. Prawo. Organizacja*. wydanie. 4, Warszawa 2016, Wolters Kluwer. Jest to opracowanie obszerne, ale w mojej ocenie, bardzo dobrze ustrukturyzowane, co przy rozległym zakresie treści (18 rozdziałów, 722 strony) jest zadaniem szczególnie trudnym. Pracę otwiera tekst pokazujący korzenie współczesnego szkolnictwa wyższego, a kolejne rozdziały odnoszą się do kluczowych i palących problemów nauki, szkolnictwa wyższego i edukacji akademickiej. Całość opracowania jest porządkująca i systematyzująca wciąż bardzo rozedrgany obszar szkolnictwa wyższego w Polsce. Poszczególne rozdziały przygotowane są wyczerpująco i ze znanstwem przez zaproszonych do współpracy przez Redaktorów, kompetentnych i doświadczonych badaczy. Fakt, że jest to już czwarte wydanie książki, ale uwzględniające aktualny stan prawny, pokazuje jak bardzo jest ona potrzebna wszystkim tym, którzy z perspektywy badawczej, politycznej czy administracyjnej zajmują się szkolnictwem wyższym.

Zawarty w tym opracowaniu tekst współautorstwa Habilitanta: A. Rozmus, A. Sęk, *Prawno-społeczne warunki powstania i likwidacji szkół wyższych w Polsce*, ma charakter przeglądowy, informatywny, skoncentrowany na aspektach prawnych i statystycznym obrazie szkolnictwa wyższego w Polsce po 1989 roku.

Druga załączona do dokumentacji współredagowana praca: S. Waltoś, A. Rozmus, *Kariera naukowa w Polsce. Warunki prawne, społeczne i ekonomiczne*, Warszawa 2012, Wolters Kluwer (s. 295) mieści się - w tym samym co poprzednia - obszarze zainteresowań badawczych Habilitanta. Została w niej rozszerzona problematyka jednego z rozdziałów tamtej publikacji. Redaktorzy zaprosili do współpracy Autorów z afiliacją Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie i wraz z nimi przygotowali dość gruntowne opracowanie, które odnosiło się do kwestii istotnych wtedy, gdy powstało (nowelizacja ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw z 2011 roku*), a także szczególnie ważnych obecnie w kontekście tzw. Ustawy 2.0. i nowych zasad ewaluacji dyscyplin naukowych. Niezależnie od tego, że w strukturze pracy znalazło się szerokie spektrum zagadnień związanych z karierą naukową i akademicką, to opracowanie określiłam tylko jako dość gruntowne. Redaktorzy, a w konsekwencji Autorzy skoncentrowali się bowiem na karierze rozumianej jako zdobywanie kolejnych stopni i tytułów naukowych oraz stanowisk w uczelniach, bez docenienia podejścia do kariery w kategoriach opisowych, rozumianej jako życie zawodowe i przebieg pracy, a nawet ogół wyborów i działań człowieka, tych zawodowych i pozazawodowych, związanych z nauką, pracą, a także

z rodziną. Kariera, obok aspektu obiektywnego (stanowiska, statusy), ma również aspekt subiektywny. Oprócz wymiaru wertykalnego - wymiar horyzontalny. W takim rozumieniu nabiera charakteru osobocentrycznego, staje się wzorcem samorozwoju czy narzędziem samorealizacji, szansą na urzeczywistnienie koncepcji siebie (A. Cybał-Michalska, *Młdzież akademicka a kariera zawodowa*. Kraków 2014, Impuls; M.B. Arthur, D. T. Hall, B. S. Lawrence, *Handbook of Career Theory*, New York 1989, Cambridge University Press). Rozdział opracowany przez Doktora Rozmusa: *Wybrane mierniki potencjału polskiej nauki – widziane przez pryzmat kariery naukowej* (s. 207-231) wpisuje się w to obiektywistyczne myślenie o karierze naukowej. Autor odnosi się w tekście przede wszystkim do pierwszego członu tytułu. Przedstawia potencjał polskiej nauki w pierwszej dekadzie XXI wieku sytuując go w kontekście międzynarodowym.

Trzecia praca współredakcyjna: B. Sliwerski, A. Rozmus, *Alternatywy edukacji*, Kraków-Rzeszów 2018, Impuls, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie, wykracza poza trzy wskazane wcześniej pola zainteresowań badawczych, ujawniając kolejny obszar zainteresowań, ale – co ważne – również praktycznych zaangażowań Habilitanta. Wydaje się, że edukacja jest taką praktyką społeczną, która bez końca będzie wzbudzała niezadowolenie tych, przez których, z którymi, a przede wszystkim dla których jest realizowana. Istnieje zatem potrzeba systematycznego podejmowania kwestii alternatyw edukacyjnych. Współredagowana przez Doktora Rozmusa książka jest odpowiedzią na tę potrzebę. Doceniam tę inicjatywę publikacyjną ze względu na zaproszenie do współpracy uznanych specjalistów, którzy znani są z odwagi występowania przeciw oportunistom i edukacji prowadzącej do adaptacyjnego przystosowania, a równocześnie nie ograniczają się do kontestacji, lecz proponują ciekawe rozwiązania, bez alternatyw nihilistycznych czy wyłącznie przekornych wobec edukacyjnego *status quo*.

Tekst Habilitanta: A. Rozmus, *Kreowanie alternatyw edukacji – idea, uwarunkowania, oblicza* (s. 291-313), choć nieco niespójny pojęciowo i słabo ustrukturyzowany w warstwie założeniowej, prezentuje ciekawy projekt edukacyjny realizowany przez wykładowców Szkoły Wyższej Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie pod kierunkiem Doktora Rozmusa, o nazwie Rzeszowska Akademia Inspiracji (RAJ). Projekt został przygotowany z myślą o uczniach na różnych szczeblach edukacji, a także – co nie jest częste – z myślą o ich rodzicach. Tym pierwszym zaoferowano warunki do rozwoju istotnych egzystencjalnie kompetencji i umiejętności, a tym drugim – szansę rozwoju kompetencji wychowawczych.

A/P

Oprócz tekstów zawartych w monografiach współredagowanych, do oceny zostało przedłożonych sześć innych tekstów, w tym dwa w języku angielskim.

W obszarze dydaktyki szkoły wyższej lokuje się opracowanie: A. Rozmus, O. Kurek-Ochmańska, *Version 2.0 of the individual style of conducting classes by an academic teacher in the context of contemporary changes and trends in education*, "e-mentor" 2018, nr 1 (74), s. 4-9. Autorzy, nawiązując do paradygmatów kształcenia akademickiego w ujęciu Anny Sajdak, czterech kontekstów komunikacji interpersonalnej Zbigniewa Nęcki oraz uwzględniając specyfikę pokolenia „cyfrowych tubylców” (Perensky), dokonali zestawienia indywidualnego stylu kształcenia nauczyciela akademickiego w wersji 1.0 i 2.0. Za szczególnie wartościowe uznają wskazanie obszarów relacji edukacyjnej, które aktualnie wymagają szczególnej uwagi nauczycieli akademickich, a nawet transformacji w relacji z *homo mediens*, w sytuacji „migracji wiedzy z mózgu do Internetu” (Morbitzer).

We współautorskim tekście: T. Pomianek, A. Rozmus, *In Quest for Right Way. Polish Science and Higher Education Against International Background*, in: Z. Paszek (ed.), *Poland-Serbia. The Challenges of the Scientific Cooperation*, Kraków 2010, A. Frycz Modrzewski Kraków University Press (s. 229-245), zaprezentowany został potencjał polskiej nauki na tle potencjału światowego wraz z bardzo syntetyczną charakterystyką światowych rozwiązań dotyczących zarządzania i finansowania szkolnictwa wyższego i nauki.

Cztery pozostałe teksty wpisują w centralny obszar naukowych zainteresowań Habilitanta, to jest - krytyczne analizy funkcjonowania instytucji szkolnictwa wyższego, w tym procesów edukacyjnych.

Zamieszczony w „Studiach Edukacyjnych” 2015, nr 1 tekst: K. Cyran, O. Kurek-Ochmańska, D. Maj-Solarz, A. Rozmus, M. Struck-Peregończyk, *Między autonomią a urzędniczymi wymaganiami. Praktyka działania tzw. ram kwalifikacji w wybranych uczelniach europejskich. Wybrane aspekty* (s. 135-152) powstał w efekcie realizacji projektu, który miał na celu rozpoznanie i dokonanie analizy międzynarodowych praktyk i doświadczeń związanych z wdrażaniem ram kwalifikacji. Materiał do analiz został zgromadzony w trakcie wizyt studyjnych z przy zastosowaniu wywiadów z osobami zatrudnionymi w uczelniach na stanowiskach kierowniczych lub odpowiedzialnymi za jakość kształcenia, a także poprzez analizę źródeł zastanych, w tym dokumentów przekazanych przez uczelnie. Opisane na tej podstawie praktyki Autorzy ocenili jako dobre i jako takie – inspirujące do przyjmowania konkretnych rozwiązań w polskich uczelniach. Biorąc pod uwagę wykorzystane źródła informacji, może jednak pojawić się przypuszczenie, że powstał

taki obraz stosowanych praktyk, któremu bliżej jest do oczekiwań niż do faktów. Nie oznacza to jednak, że obraz ten nie może być inspirujący.

Obiecujący jest tytuł tekstu: A. Rozmus, *Eksploracja ukrytego programu kształcenia szkół wyższych – rozważania metodologiczne*, w: H. Hetmańczyk, E. Kawiak, M. Musiol (red.), *Edukacja w badaniach pedagogicznych. Problemy, koncepcje, rozwiązania*, Toruń 2017, Wydawnictwo Adam Marszałek (s. 90-106). Związane jest to przede wszystkim z zapowiedzianymi w tytule rozważaniami metodologicznymi. Odsłanianie tego, czego faktycznie uczą się studenci w szkole wyższej w sytuacji, gdy mamy do czynienia z masowością kształcenia akademickiego, mierzymy się ze sztywnymi wymaganiami administracyjnymi, a nauczycielskie deklaracje wspierania rozwoju podmiotowości, zachowań emancypacyjnych czy myślenia refleksyjnego i krytycznego bywają puste, jest zadaniem tyle trudnym, co ważnym. Studia nad ukrytym programem istotne są w debacie nad jakością wyższej edukacji. Autor jednak w tekście odnosi się głównie do sposobów rozumienia i przejawów ukrytego programu, dla kwestii metodologicznych rezerwując tylko uwagi końcowe. Warto docenić, że wskazuje tu kilka interesujących kierunków badań.

Opracowanie: A. Rozmus, *Współczesny uniwersytet: między elitarnością a rynkowym pragmatyzmem*, w: A. Cudowska, *Kierunki rozwoju edukacji w zmieniającej się przestrzeni społecznej*, Białystok 2011, Trans Humana (s. 478-484) jest wielowątkowe, poruszające całe spektrum problemów związanych z przeobrażeniami uniwersytetów i ich dryfowaniem w kierunku modelu korporacyjnego, w tym: masowość, globalizacja, McDonaldyzacja, konkurencyjność. Tekst ma charakter przyczynkarski, sygnalizując wskazane zjawiska, bez ich pogłębionej analizy.

Odmienne charakter ma tekst: A. Rozmus, *Uczelnia platforma integracji społecznej*, w: M. Struck-Peregończyk, A. Rozmus (red.), *Między integracją a wykluczeniem. Wybrane problemy edukacji akademickiej osób niepełnosprawnych*, Rzeszów 2011, Wydawnictwo Konsorcjum Akademickiego (s. 13-32). Autor ujął problemy niepełnosprawnych studentów w szerokim kontekście integracji społecznej bazując na wartościach uniwersyteckich oraz odwołując się do społecznej funkcji uczelni. Na tym tle zaproponował integracyjny model szkoły wyższej, a także wskazał obszary związku jakości życia ze studiowaniem. Jest to pogłębione opracowanie będące odpowiedzią na potrzebę i postulat realizacji edukacji włączającej.

Z dokonanej tu analizy prac wyłania się obraz badacza koncentrującego swoje zainteresowania naukowe na problemach nauki i szkolnictwa wyższego. Dotyczą one głównie

Polski, ale badacz rozpatruje zjawiska charakterystyczne dla naszego kraju na tle międzynarodowym szukając dla nich szerokiego kontekstu. Zainteresowania te zasadniczo tworzą zwartą, spójną oraz logicznie, przejrzyste i konsekwentnie budowaną całość. Wielość prac współautorskich w dorobku Habilitanta dowodzi Jego umiejętności współpracy naukowej, w tym z wybitnymi naukowcami oraz pozyskiwania partnerów do wspólnych projektów. Procentowy udział Doktora Rozmusa w przedłożonych do oceny tekstach jest udokumentowany.

3. Ocena awansowego osiągnięcia naukowego

Dr Andrzej Rozmus wskazał jako osiągnięcie naukowe będące podstawą do ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika monografię autorską: *Edukacja akademicka w perspektywie krytycznej. Studenci wobec neoliberalnej polityki kształcenia w szkole wyższej*, Kraków 2018, Oficyna Wydawnicza Impuls, s. 316. Recenzentem wydawniczym pracy był Bogusław Śliwerski.

Publikacja lokuje się w głównym nurcie zainteresowań Habilitanta, to jest krytycznych analizach funkcjonowania instytucji szkolnictwa wyższego, w tym procesów edukacyjnych. Jest wyrazem konsekwentnie rozwijanych i pogłębianych zainteresowań badawczych oraz systematycznie budowanego dorobku naukowego. Uznaję ją za interesujące i dojrzałe studium teoretyczno-empiryczne.

Żyjemy w czasach neoliberalizmu. Stał się on swoistym polityczno-ekonomicznym paradygmatem, który pozostawia piętno na życiu ludzi w różnych jego sferach, między innymi w polityce, ekonomii, kulturze. Dotyczy to także nauki i szkolnictwa wyższego. Rozumienie tego, co dzieje się aktualnie w szkołach wyższych różnych typów i w różnorodnych ich wymiarach, na przykład ideologicznym, instytucjonalnym, dydaktycznym, nie wydaje się w pełni możliwe bez analiz i odniesień do tej perspektywy.

Struktura pracy tylko pozornie ma klasyczny układ charakterystyczny dla prac empirycznych. Mamy tutaj do czynienia z pewnymi przemieszczeniami teoretyczno-empirycznymi, co omówię nieco dalej. Na strukturę tę składają się: wprowadzenie, sześć rozdziałów, zakończenie, aneks, bibliografia oraz spisy rycin i tabel.

We wprowadzeniu mało precyzyjnie został określony cel pracy. Autor zawęził go do rozpoznania stopnia i zakresu odzwierciedlenia ideologii neoliberalnej w opiniach studentów co do strukturalnych składników procesu kształcenia (s. 9). Dobrze, że w autoreferacie pokazał szerszą perspektywę formułując cel jako opis i analizę wielorakich skutków

transformacji szkolnictwa wyższego w Polsce oraz reform dla funkcjonowania uczelni w obszarze ideologicznym, instytucjonalnym i dydaktycznym. Tym samym pełniej oddał zakres swoich dokonań.

W pierwszym rozdziale zatytułowanym: *Pedagogika krytyczna źródłem analiz edukacji*, Autor wielowymiarowo scharakteryzował pedagogikę krytyczną. Skoncentrował się na pokazaniu jej jako interesującej i wartościowej perspektywy wyjaśniania i rozumienia zjawisk i procesów zachodzących w szkolnictwie wyższym. Wydobył to, co czyni z pedagogiki krytycznej dobre intelektualne narzędzie, swoiste instrumentarium do badania procesów edukacyjnych, do rozpoznawania tego co jawne i co ukryte, co wypowiedziane i co przemilczane. Może nawet trafniejsze byłoby określenie w tytule rozdziału pedagogiki krytycznej „narzędziem” czy perspektywą analiz edukacji niż źródłem tych analiz. Ponadto Autor szerzej odniósł się do teorii oporu Henriego Giroux’a oraz Foucaultowskich analiz praktyk społecznych w relacji wiedza-władza.

W rozdziale II: *W stronę społeczeństwa postdyscyplinarnego* podjął – w mojej ocenie – udaną próbę pokazania subtelnych mechanizmów przejścia od społeczeństwa dyscyplinarnego do społeczeństwa postdyscyplinarnego, w którym dyscyplina nie znika, ale jest zreńczone, czasem wręcz niezauważalnie zamaskowana, jak choćby pod postacią „przechwytywania czasu i pragnień jednostek” (s. 60). W efekcie człowiek staje się strażnikiem własnych kajdan. Mechanizmy te w dalszej części pracy zostaną zastosowane do analizy zjawisk zachodzących w szkołach wyższych i wykorzystane do scharakteryzowania postdyscyplinarnego uniwersytetu.

Szkola wyższa w orbicie neoliberalnych wpływów to rozdział (III), który odsłania całe *spectrum* odmian i wariantów liberalizmu (wraz z jego hybrydalnymi tworamami) oraz neoliberalizmu. Autor przyjmuje, że neoliberalizm jest wykorzystywany nie tylko do opisu rzeczywistości politycznej, społecznej czy edukacyjnej, lecz także ma znaczenie wartościujące. Wartość porządkującą ma charakterystyka wybranych idei neoliberalizmu sporządzona z uwzględnieniem pięciu kategorii opisu: człowiek, wolność, prawa indywidualne, społeczeństwo, państwo (s. 78-79). Neoliberalizm jest też pokazany jako kontekst dla procesów poznawczych, a także transformacji organizacji i funkcjonowania uniwersytetu w kierunku instytucji o charakterze korporacyjnym, w której centralną postacią jest nie profesor, a administrator (Readings).

W rozdziale IV: *Transformacja i neoliberalne reformy szkolnictwa wyższego w Polsce* Habilitant przedstawił autorską periodyzację zmian w szkolnictwie wyższym po roku 1989.

Wylonił cztery okresy: reorientacji systemowej (1989-1997), okres boloński (1998-2007), „czas urzędników i ekspertów” (2008-2015) i wreszcie okres kontynuacji neoliberalnej polityki akademickiej (2015-2018). Jakkolwiek można byłoby precyzyjniej uzasadnić ramy czasowe, czy nazwać poszczególne okresy transformacji, to zaproponowany porządek oddaje kluczowe wydarzenia w procesie ewolucji szkolnictwa wyższego w Polsce po 1989 roku, to jest zniesienie monopolu państwa na prowadzenie szkół wyższych, podpisanie deklaracji bolońskiej i jej implementacja, wprowadzenie Krajowych Ram Kwalifikacji i wreszcie – rozpoczęcie prac nad tzw. Ustawą 2.0.

Rozdział V: *Postdyscyplinarny uniwersytet? Między (o)presją a autonomią* jest tym, który narusza – jak już wspominałam – klasyczną strukturę charakterystyczną dla prac empirycznych. Autor przekonująco pokazał w nim najpierw jak przerost biurokratycznych mechanizmów kontroli i sprawozdawczości oraz ilościowych kryteriów ewaluacji pracy naukowej i kształcenia sprawiają, że uniwersytet dryfuje w stronę postdyscyplinarności. Na tym tle, stosując foucaultowskie podejście w analizie dyskursu, przeprowadził analizę dyskursu na temat autonomii w czterech dokumentach strategicznych związanych z tzw. Ustawą 2.0, to jest: w trzech eksperckich propozycjach założeń do ustawy przygotowanych przez zespoły kierowane przez Marka Kwieka, Huberta Izdebskiego i Arkadiusza Radwana oraz w Uzasadnieniu do ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 22 stycznia 2018. Przeprowadzone badanie dyskursu, choć przełamuje strukturę pracy, oceniam pozytywnie. W efekcie uzyskaliśmy bowiem różne warianty akademickiej autonomii, autonomii: jako fundamentu działania i składnika kultury akademii, jako utylitarnego narzędzia regulowania relacji wewnętrznych i zewnętrznych oraz jako obszaru gry różnych aktorów sceny akademickiej, czy też autonomii jako reglamentowanego towaru i balastu.

Rozdział VI: *Studenci wobec kształcenia i szkoły wyższej* również nie należy do typowych zawierając jednocześnie założenia metodologiczne i raport z badań. To do tej części opracowania odnosi się cel określony jako rozpoznanie stopnia i zakresu odzwierciedlenia ideologii neoliberalnej w opiniach studentów co do strukturalnych składników procesu kształcenia, który został rozpisany na cztery cele szczegółowe. Dla zrealizowania celów Autor zastosował podejście mieszane, ilościowo-jakościowe. Wprawdzie bliższe jest mi stanowisko, wedle którego w badaniach nie należy łączyć metod wywodzących się z różnych porządków ontologicznych i epistemologicznych, to sposób zaprojektowania i zrealizowania badań przez Doktora Rozmusa przekonuje mnie co wartości

zastosowanego podejścia. Dodatkowo precyzyjnie opisane postępowanie badawcze, z uwzględnieniem wszystkich jego elementów i oraz każdego etapu – w mojej ocenie – jest wyrazem wysokiej samoświadomości metodologicznej Autora i stanowi wręcz wzorcowy przykład badań zrealizowanych z zastosowaniem podejścia mieszanego. Nawet jeśli jeszcze przed przeprowadzeniem badań można było przewidzieć odpowiedź na problem główny, wszak edukacja akademicka nie przebiega w próżni ideologicznej, politycznej, ekonomicznej, to badanie dostarczyło dużą liczbę szczegółowych danych, które dają do myślenia. Ma także dużą wartość ze względu na warsztat badawczy Autora. Nie bez znaczenia są również sformułowane w efekcie badań propozycje dla „krytycznej” dydaktyki akademickiej. Właśnie bardziej propozycje, a nie wytyczne, jeśli poruszamy się w perspektywie krytyczno-emancypacyjnej, w której ważne jest mówienie własnym głosem i zdobywanie nowych pól wolności miast realizowania biurokratycznych wytycznych.

Reasumując, monografię traktuję jako opracowanie gruntowne, wsparte o solidne studia literaturowe, uwzględniające dokonania krajowych i światowych badaczy, o dużej wartości poznawczej i wysokim poziomie metodologicznym. Jest to istotne dokonanie naukowe, będące ważnym głosem we współczesnej debacie o szkole wyższej. Uwrażliwia na to, co w niej ukryte, wyrażone nie wprost, w sposób subtelny dyscyplinujące akademickie podmioty. Pozwala uznać jej Autora za dojrzałego i kompetentnego badacza.

4. Ocena innego dorobku naukowego

a) kierowanie międzynarodowymi i krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach nagrody za działalność naukową, wygłaszanie referatów na konferencjach międzynarodowych i krajowych)

Dr Andrzej Rozmus był uczestnikiem projektu: *Zagraniczni uczeni w Polsce: motywacje, trajektorie życiowe oraz potencjał naukowy*. Projekt był realizowany w ramach programu MNiSW Dialog (0142/DLG/2017/10)

Pozostałe projekty – sześć - były realizowane w ramach środków MNiSW przyznawanych na działalność statutową macierzystej uczelni Habilitanta.

b) międzynarodowe i krajowe nagrody za działalność naukową

W latach 2005-2011 Dr Rozmus uzyskał trzykrotnie Nagrodę Rektora i Kanclerza Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, dwukrotnie indywidualną i raz - zespołową.

A-R

W roku 2004 otrzymał Brązowy Krzyż zasługi Prezydenta RP za działalność społeczną, edukacyjną i naukową.

c) wygłoszenie referatów na międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych

Habilitant wygłosił referaty na 17 konferencjach ogólnopolskich i międzynarodowych odbywających się w Polsce.

5. Ocena dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz informacja o współpracy międzynarodowej

a) uczestnictwo w programach europejskich oraz innych programach międzynarodowych i krajowych

Dr Andrzej Rozmus uczestniczył w 13 programach, w tym

- 5 programów NCBR (nadzór merytoryczny nad realizacją)
- 3 programy EFS Kapitał Ludzki (trener)
- 2 programy EFS EQUAL (do spraw programów naprawczych, ds. certyfikacji)
- 1 program POWER (nadzór merytoryczny)

b) udział w komitetach organizacyjnych międzynarodowych i krajowych konferencji naukowych

Habilitant ośmiokrotnie był członkiem komitetów organizacyjnych konferencji krajowych, a raz – konferencji międzynarodowej w kraju.

c) inne niż wskazane dotąd nagrody i wyróżnienia

Dr Rozmus otrzymał 4 nagrody Rektora i Kanclerza WSliZ w Rzeszowie oraz medal: Zasłużony dla WSliZ

d) udział w konsorcjach i sieciach badawczych

Dr Rozmus uczestniczył w dwóch sieciach badawczych:

- Interdyscyplinarna Sieć Badawcza IBE (członek),
- Polska Unia Edukacyjna – ekspert

e) kierowanie projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych oraz we współpracy z przedsiębiorstwami

Habilitant wskazał 5 takich ośrodków: Niemcy, Wielka Brytania, Irlandia, Hiszpania, Litwa

f) udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism

brak danych

g) członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych

brak danych

6. Osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki

Habilitant wskazał sześć takich osiągnięć, w tym Rzeszowską Akademię Inspiracji i School of Leaders. Działania służą wspieraniu rozwoju pasji dzieci i młodzieży szkolnej, udostępnianiu zasobów edukacyjnych, zdalnemu uczeniu się i wspieraniu najzdolniejszych studentów.

7. Opieka naukowa nad studentami

Habilitant przez rok był opiekunem Studenckiego Koła Naukowego Negocjacji i Komunikacji.

8. Opieka naukowa nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego lub promotora pomocniczego

Dr Rozmus jest promotorem pomocniczym w dwu przewodach doktorskich (od stycznia i września 2018). Obydwa przewody nie zostały jeszcze zakończone.

9. Staże zagraniczne

Brak danych

10. Wykonane ekspertyzy

Habilitant uczestniczył w trzech eksperckich zespołach, które wykonały ekspertyzy na zlecenie MNiSW (2) oraz Fundacji Rektorów Polskich (1).

11. Udział w zespołach eksperckich i konkursowych

Habilitant uczestniczył w 5 zespołach eksperckich, w tym w zespole przygotowującym założenia nowego ustawodawstwa o szkolnictwie wyższym, zespole ds. strategii szkolnictwa wyższego MNiSW, Centrum Analiz i Dialogu w Szkolnictwie Wyższym.

12. Recenzowanie projektów międzynarodowych lub krajowych oraz publikacji w czasopismach

Dr Andrzej Rozmus przygotował recenzję na potrzeby czasopisma: *Edukacja. Magazyn Edukacji Elektronicznej*.

13. Inne osiągnięcia

Do innych osiągnięć Habilitanta należą:

- promotorstwo i recenzowanie prac licencjackich i magisterskich,
- liczne publikacje popularno-naukowe,
- współpraca ze szkołami ponadgimnazjalnymi,

- kultywowanie tradycji akademickich.

Konkluzja

Biorąc pod uwagę dorobek naukowo-badawczy Habilitanta oraz Jego działalność dydaktyczną i organizacyjną stwierdzam, że wypełnia ustawowe kryteria stawiane osobom ubiegającym się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, wnioskuje zatem o dopuszczenie Doktora Andrzeja Rozmusa do dalszych etapów w postępowaniu habilitacyjnym.

